

2021-03-19

Tomas Mörtberg
Kommunstyrelsens ordförande
Övertorneå kommun

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken (meänkieli) (Dnr KU2020/01900)

Sammanfattning

Övertorneå kommun har beretts tillfälle att yttra sig över Institutet för språk och folkminners förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska per den 14 december 2020.

Övertorneå kommun har med glädje tagit del av handlingsprogrammet som både är ambitiöst och framåtsträvande i det mycket viktiga arbetet för att bevara och utveckla Sveriges nationella minoritetsspråk. Kommunen delar i huvudsak samtliga av de förslag som presenterats och kan konstatera att handlingsprogrammet ger hopp och framtidstro för landets nationella minoritetsspråk.

1.1 Ökad kunskap i samhället och den offentliga sektorn

Instämmer med givna förslag men vill speciellt lyfta följande:

En obligatorisk webbutbildning för offentliganställda om de nationella minoriteternas språkliga och kulturella rättigheter är ett mycket bra förslag, välkommet och helt nödvändigt för att kommunen ska kunna ge service enligt minoritetsspråklagen och att kunskap och förståelse om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska kunna prägla hela den kommunala verksamheten, och inte ses som en egen enskild sak utanför. Bra att en sådan tas fram i samarbete med SKR.

2021-03-19

2.1 Språkcentrum

Så som Övertorneå kommun tidigare yttrat sig finns det nackdelar med ett splittrat språkcenter för meänkieli på två orter i Norrbotten. Det då meänkieli är ett enhetligt språk precis som svenskan eller vilket annat språk som helst. I likhet med andra språk finns det i meänkieli självfallet variationer i form av dialekter som uppstår naturligt mellan människor inom ett visst område. Alla språk har dock behov en sorts norm för att vi ska förstå och ha möjlighet att fortsätta förstå varandra. En sådan norm är en förutsättning för att bevara också meänkieli.

De språkliga samordningsvinsterna kommer att utebli med ett splittrat språkcenter. Vare sig lannankieli, gällivarefinska eller tornedalsvarieteterna kommer att överleva på egen hand.

Primärt behöver resurserna läggas på att stärka och utveckla det gemensamma språket, sekundärt handlar det om varieteterna. Med en placeringssort finns incitament att arbeta med alla språkliga varieteter och parallella identitetsbestämningar. Ansvar för olika varieteter kan regleras inom de anställdas respektive befattningsbeskrivningar.

Kulturdepartementet har beviljat statliga medel till Kungliga biblioteket (KB) för att starta ett resursbibliotek för meänkieli på nuvarande Nordkalottbiblioteket (NKFC) i Övertorneå. I resursbibliotekets uppdrag ingår bland annat att det ska vara ett stöd för landets kommuner och främja medieförsörjning. I uppdraget ska tillgång till litteratur för barn och unga särskilt beaktas. Övertorneå kommun ser fördelar med att det nationella språkcentret placeras i Övertorneå i likhet med resursbiblioteket för meänkieli då det också finns klara fördelar i att koordinera verksamheter för bevarande av meänkieli också rent geografiskt.

Övertorneå kommuns övertygelse är att en placering av resursbiblioteket och det nationella språkcentret i Övertorneå skapar de bästa förutsättningarna för att meänkieli ska bestå och utvecklas.

2.2 Inrättande av språkresurscentrum på kommunal eller regional nivå

Övertorneå kommun ställer sig positiva till förslaget och syftet som Isof har med att etablera språkresurscentrum. De ska vara ett komplement till de nationella språkcentrumen, genom att i högre utsträckning anpassa verksamheten efter de behov och intressen som finns lokalt.

2.4 Språkvård

Instämmer med förslaget att regeringen tillför Isof anslag för att utvidga det språkvårdande arbetet. Enligt minoritetsspråkslagen ska kommunerna informera minoriteterna på deras eget språk. Översättningsarbetet behöver en enhetlig och specialiserad terminologi och ordlistor. Speciellt meänkieli saknar sådana.

2021-03-19

3.2 Förskolan

Instämmer med givna förslag men vill speciellt lyfta följande:

Pedagoger i förskolan behöver stöd, inspiration och hjälp i sitt arbete med nationella minoritetsspråk. Förslaget att Skolverket får i uppdrag att utforma ett pedagogiskt material där modersmåls lärare och pedagoger kan få stöd, inspiration och hjälp i sitt arbete är mycket viktigt och väldigt välkommet.

3.7 Läromedel

Instämmer med givna förslag men vill speciellt lyfta följande.

För att säkerställa kvaliteten och långsiktigheten i produktionen av läromedel är det ett bra förslag att inrätta ett produktionsstöd riktat till de kommersiella förlagen för framtagning av läromedel, likaså att etablera en digital portal för delning av pedagogiskt undervisningsmaterial. Dessa åtgärder underlättar och säkerställer kvalitén i framtagandet av läromedel och annat undervisningsmaterial.

Det är av yttersta vikt för minoritetsspråkens bevarande att läromedel på respektive minoritetsspråk tas fram omgående. För att säkerställa att man arbetar med det centrala innehållet inom modersmål respektive moderna språk, hittar rätt nivå för kunskapskrav och bedömning av eleverna krävs det att det finns läromedel inom minoritetsspråken. För att kunna rekrytera lärare som vill ta på sig uppdraget att undervisa i minoritetsspråk behöver det också finnas färdiga läromedel att använda som verktyg i undervisningen på alla nivåer. Många pedagoger tillverkar själva sitt eget läromedel vilket är tids- och resurskrävande. Meänkieli saknar idag fungerande, intressant läromedel och behöver därför snarast ett nytt, modernt och fräscht undervisningsmaterial.

4.1 Folkbildning

Övertorneå kommun har samma syn som Isof vad gäller folkbildningens potential som en resurs för språkbärares behov av utbildning och förkovran i språken. Förslaget om riktade anslag som folkbildningsrådet delar ut till studieförbund och folkhögskolor för att erbjuda språkkurser i de nationella minoritetsspråken är positivt. Vad beträffar meänkielikurser inom folkbildningen bör Tornedalens folkhögskola i Övertorneå lyftas fram. Skolan har meänkieli i sitt kursutbud. Det skulle vara positivt i framtiden att Tornedalens folkhögskola och deras meänkielikurser kunde få status motsvarande betygssatta högskolekurser i meänkieli. Detta torde vara möjligt ifall skolan i framtiden inleder ett samarbete med en högskola eller ett universitet, exempelvis Umeå universitet.

2021-03-19

5.1 Språkstöd och bokstart

Instämmer till förslaget i dess helhet. Övertorneå kommun vill särskilt poängtera vikten av att satsningarna på området görs tillgängligt digitalt i så stor utsträckning som möjligt.

5.2 Produktion av litteratur

Instämmer till förslaget i dess helhet.

Övertorneå den 19 mars 2021

Tomas Mörtberg
Kommunstyrelsens ordförande

2021-03-19

5.3 Resursbibliotek

Beträffande resursbiblioteken kommer intentionerna i Isof:s förslag förverkligas under 2021. För meänkielis del kommer resursbiblioteket att placeras på NKFC i Övertorneå.

5.4 Scenkonst, musik, bild- och formkonst

Instämmer till förslaget i dess helhet. Övertorneå kommun vill särskilt lyfta att det är glädjande att ansökningar ska prioriteras där det finns koppling till barn och unga som tillhör de nationella minoriteterna och att projekt som genomförs i samverkan med minoritetsaktörer får ett företräde i urvalet för kulturskolebidraget.

5.5 Film

Instämmer till förslaget i dess helhet.

5.6 Medier och public service

Instämmer till förslaget i dess helhet.

6.1 Språkteknologi

Instämmer till förslaget i dess helhet.